

Fostrets hälsa – Kvinnans rätt

Etiska aspekter av intresse- och hälsokonflikter mellan gravida kvinnor och foster / kommande barn

Christian Munthe
Filosofi, lingvistik & vetenskapsteori
flov.gu.se

Problemets kärna....

- **Anti-paternalistisk grundregel i samhället:** Vuxna, beslutskapabla individer får göra som de vill, så länge de inte skadar andra (för mycket, på fel sätt)
- **I synnerhet kroppslig integritet:** alla är särskilt skyddade mot oönskade kroppsliga ingrepp enl ovanstående (t.ex. svenska grundlagen)
- Samtidigt: vi kan ha **moraliska skyldigheter** att "sköta oss" och visa hänsyn som går utöver detta
- **Gravida kvinnor är ett specialfall** där tillämpningen av dessa generella regler kan framstå som extra problematisk

Problemets kärna....forts

- **Grundläggande medicinsk etik:** alltid agera för patientens bästa + respektera självbestämmande
- **I obstetrik går kvinnans intressen/önskemål normalt först** vid konflikt intill dess att barnet är förlöst, men detta har sett olika ut historiskt (kvinnors liv har ofta offrats)
- **Oklart vilken etisk / rättslig vikt som ska / borde tillmätas foster, resp framtida barn**
- **Extra lurighet: abortlagen + missfallsrisk** innebär att påverkan på fostret inte måste innebära påverkan på ett (framtida) barn.....
- **Oklart vad som rent praktiskt följer** om vi menar att gravida har rättsligt vägande skyldigheter i detta avseende...

Bakomliggande etiska frågor 1: Fostret

- Fostrets **moraliska** status är omtvistad: bud finns hela vägen från innan befruktning till efter förlossning om när & varför fostret/barnet bör tas hänsyn till...

- Förslag på egenskaper: utvecklingspotential (hur stor?, från när?, utveckling till vad?), själ, känselförmåga, medvetande, önskeförmåga, tankeförmåga, självmedvetande...
- Två huvudmodeller:
 - Allt eller inget: om fostret är moraliskt viktigt, så är det lika viktigt som den gravida kvinnan i alla avseenden
 - Gradvis syn: fostret vinner rätt till utökad hänsyn i takt med att det utvecklas, denna kan kräva uppoffringar av den gravida kvinnan i vissa avseenden, men gör dem inte helt jämställda.

Bakomliggande etiska frågor 2: Det framtida barnet

- Osäkert om det kommer att finnas => fostret ≠ ett bestämt framtida barn, i synnerhet inte under trimester 1-2.
- Vår moraliska relation till framtida, nu icke existerande, parter är generellt svåranalyserad och etiska läror som grundar sig på idén om "ömsesidig hänsyn mellan personer" har särskilda problem. Likaså "omsorgs-", "närhetsetik" o dyl.
- Oklart hur eventuella etiska skyldigheter ska växlas ut i juridiska. Rättssubjekt måste normalt existera samtidigt med en olaglig gärning
- Dessutom: Många och svåra gränsdragningar.....

Bakomliggande etiska frågor 3: Gränsdragningsproblem

- Vad ska räknas som att skada foster / framtida barn och vilka riskfaktorer ska räknas? På en skala, men också på andra vis...
- **Abortlagen** – kan en fosterskyddslag förenas med den?
- **Medvetet bli gravid** trots vetskap om att det finns risker för barnets hälsa?
- **Medvetet avstå från fosterdiagnostik eller abort** vid svår sjukdom / skada
- **Leva sitt liv på ett sätt som ger upphov till riskfaktorer** för ev. barn man kommer att skaffa senare...
- **Välja en olämplig partner** / bostadsort / försörjning som bas för familjebildning...
- **Tillhöra en kategori** människor med högre risk för skadfor på foster / barn
- **Alla andra människor och faktorer som kan utgöra risker för barnet** – varför ska just kvinnan diskrimineras negativt?
- ***Men låt oss leka med tanken, det gör man i Storbritannien...***

TOM RIDDINGTON
Monday 3 February 2014

Could drinking alcohol while pregnant be classified as a crime?

At the moment, our laws do not explicitly recognise the rights of an unborn child until after birth

Follow

SHARE

A controversial legal challenge has been made against a mother who drank alcohol while pregnant, which, if successful, could dramatically affect the rights of every pregnant women in the UK.

The woman kept drinking despite advice from her doctors that excessive amounts of alcohol in pregnancy could seriously damage her unborn child. Her daughter was born with foetal alcohol spectrum disorder, which can cause physical, psychological and behavioural problems.

The child was fostered and is now under the guardianship of a council in the north-west, who have accused the mother of criminal injury. They are trying to secure compensation on her behalf by taking the case to the Court of Appeal.

A tribunal in 2011 already ruled that the child sustained injury because of her mother's actions, but Judge Howard Levenson of the Administrative Appeals Chamber overturned this ruling in 2013, concluding that no criminal conviction could be made.

Call To Make Drinking While Pregnant A Crime

Women who put their unborn babies at risk by drinking to excess during pregnancy should be prosecuted, say activists.

8:39am UK, Sunday 23 February 2014

Video: Call For Drink Ban On Pregnant Mums

Tweet

Email

By Siobhan Robbins, Sky News Correspondent

Campaigners hoping to make it a crime to drink excessively during pregnancy may be a step closer with a landmark case on the issue due to be heard by the Court of Appeal.

If heard, the legal test case will argue that a six-year-old girl who suffered brain damage due to alcohol exposure in the womb is the victim of a crime because her mother was warned of the risks of her drinking.

Figures from the Department of Health show in total around one in 100 babies are now born with alcohol-related disorders.

Top Stories

Police Probe Flight Engineer On Missing Plane

Missing Pilot 'Caring And Very Professional'

Live Updates: Missing Plane News Conference

Ukraine Calls Up Troops After Crimea Vote

Chancellor To Build For Britain In Budget

Five UK Families 'Richer Than 12.6m Britons'

The Independent 3/2-14

Sky News 23/2-14

UNIVERSITY OF GOTHENBURG

Antag att gravida är skyldiga att undvika livsföring som har (tillräckligt) dåliga effekter på foster / kommande barn...

- **Juridisk parallell är då misshandel**, framkallande av fara för annan, grov oaktsamhet...
- **Det som kan motiveras är efterhandsreaktioner** i enlighet med kriminallagstiftningens vanliga principer => fängelse, böter, skadestånd
- När barnet är fött kan (om faran och missskötseln är allvarlig nog) samhället omedelbart ta över vårdnanden (det kan ske redan idag).
- **Invasiva kroppsliga tvångsingrepp**, utöver de som krävs av kriminal-processen, är inte motiverade enligt gängse sätt att resonera.
- **Ej heller preventiv tvångsvård**, såvida inte beslutskompetens saknas... (Jfr LPT, LVM). Såvida inte...

Pro-natalism: Staten begränsar gravida kvinnors frihet preventivt för att skydda kommande barns hälsa m.m.

- Påtaglig risk att de risk-individer man vill "fånga in" undandrar sig (eller blir undandragna av partners, m.m.) mödravårdens omsorger helt och hållet
- Staten kan då svara med utökad proaktiv kontroll och ännu mer frihetsbegränsning mot samtliga gravida kvinnor....
- Och kanske t.o.m. alla fertila kvinnor....
- Exemplet Rumänien under 1970-80 talen, Irland m.a.p. abort (obligatoriska tester, polisvakt, indraget pass, tvångsmässiga hembesök, m.m.)
- **Frågan är mindre om vilka skyldigheter vi har mot framtida barn än vilket sorts samhälle vi vill ha**
- I synnerhet, återigen, som **pro-natalistisk politik godtyckligt väljer ut kvinnor som särskilda risk-faktorer** bland många andra förhållanden och aktörer som påverkar fosters och framtida barns hälsa.

En motbild: folkhälsoperspektivet

- Riskfaktorer för hälsa motarbetas mest effektivt på en samhällelig, strukturell nivå, det gäller även ohälsosamma "livsstilar"
- Framgång i det arbetet kan dock aldrig garantera perfektion i varje enskilt fall
- För att undvika alienering och exkludering: inkludera och välkomna även de som inte är perfekta på samma villkor som alla andra (vilka inte heller är perfekta)
- Värna frivilligheten, erbjud särskilt stöd till de mest drabbade (med vetskap om att i den gruppen är upptaget som sämst), snarare än straff och hot om tvång
- Acceptera att inte alla kan räddas – här liksom i all annan sjukvård
- **På det stora hela blir resultatet ett friskare och friare och allmänt behagligare samhälle – även för de framtida barnen**